

powiat raciborski
zielona oaza kultur

Raport nt. infrastruktury sportowej,
zapotrzebowania i możliwości
rozwoju w szkołach prowadzonych
przez Powiat Raciborski

Informacja nt. infrastruktury sportowej, zapotrzebowaniu i możliwościach rozwoju w szkołach prowadzonych przez powiat raciborski

1. Wprowadzenie

Materiał został przygotowany celem kompleksowego przedstawienia organizacji i zasad realizacji zajęć wychowania fizycznego w szkołach prowadzonych przez Powiat Raciborski na Komisji Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Rady Powiatu Raciborskiego.

Zgodnie z przepisami oświatowymi na zajęciach wychowania fizycznego liczba uczniów w jednej grupie ćwiczących nie może być większa niż 26 osób. Zakładając, iż większość klas w powiatowych szkołach liczy ok. 30 uczniów, zdecydowana większość oddziałów musi być obligatoryjnie podzielona na ww. grupy (statystycznie po ok. 15 osób). Plan zajęć wychowania fizycznego (3 godz. tygodniowo na oddział) powinien odzwierciedlać tzw. proces higieny nauczania (1 godz. wf dziennie) a przede wszystkim podział ze względu na płeć i klasę (związany z podstawą programową). Natomiast jego prawidłowe ułożenie utrudnia, różny w poszczególnych placówkach i niejednorodny, podział na liczbę uczennic i uczniów (nie tylko w oddziałach, lecz także w szkole) a także obowiązkowe podziały na grupy np. na języku obcym, zajęciach zawodowych praktycznych czy tzw. rozszerzeniach przedmiotowych. Często z tego powodu, aby racjonalnie utworzyć grupę ćwiczących, łączy się uczennice/uczniów z różnych oddziałów w ramach jednej rocznika.

Powiatowa szkolna baza sportowa obejmuje przede wszystkim duże i mniejsze sale gimnastyczne, pomieszczenia do ćwiczeń wraz z zapleczem szatniowo-sanitarnym oraz zewnętrzną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną opartą przede wszystkim na przyszkolnych boiskach ze sztucznej nawierzchni. Dzięki powyższemu, przy sprzyjającej pogodzie w okresie wiosennym (V – VI) oraz jesiennym (IX-X) baza zaspokaja potrzeby dydaktyczne. Jednak szczególnie problem pojawia się w okresie jesienno-zimowym, kiedy nie mogąc korzystać z zewnętrznej bazy sportowej często na jednej sali gimnastycznej przebywają 2 oddziały (tzn. ok. 60 uczniów) - co nie tylko znacznie ogranicza efektywność i intensywność wychowania fizycznego, ale przyczynia się także do dużej liczby zwolnień z zajęć (przede wszystkim wśród dziewcząt), ze względu nie tylko na problemy zdrowotne, lecz także z powodu niskiej samooceny młodzieży.

2. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Raciborzu ul. Kasprowicza 11

Do placówki uczęszcza 661 uczniów w 24 oddziałach. W tygodniu dla 31 grup ćwiczących prowadzonych jest 93 godziny wychowania fizycznego, średnio ok. 19 godzin dziennie od poniedziałku do piątku.

Kompleks sportowy obejmuje 1 salę gimnastyczną o wymiarach 24,3 x 12,6 (pow. 306,2 m²) dla nie więcej niż 40 uczniów, 1 małą salę ćwiczeniową o wymiarach 11,5 x 8,3 (pow. 95,5 m²) dla nie więcej niż 21 uczniów, 1 siłownię o wymiarach 8,5 x 6,1 (pow. 51,5 m²) dla nie więcej niż 10 uczniów oraz boisko szkolne z nawierzchni poliuretanowej o wymiarach 20,0 x 40,0. Razem podczas jednej godziny lekcyjnej może przebywać we wszystkich 3 pomieszczeniach maksymalnie do 70 uczniów, czyli ok. 3 grupy międzyoddziałowe. Baza sportowa jest uzupełniona poprzez korzystanie przez ZSO z sal gimnastycznych Powiatowego Centrum Sportu. Obłożenie 3 pomieszczeń sportowych szkoły przedstawia się następująco:

- 1) sala gimnastyczna – 47 godzin w tygodniu (statystycznie 9,4 godz. dziennie)
- 2) mała sala ćwiczeniowa – 30 godzin tygodniowo, (statystycznie 6 godz. dziennie)
- 3) siłownia wykorzystywana sporadycznie ze względu na małą powierzchnię i „wysłużony” sprzęt sportowy
- 4) baza PCS – 16 godzin tygodniowo (statystycznie 3,2 godz. dziennie).

Duża sala gimnastyczna jest po remoncie, obecnie wymagana jest jedynie konserwacja parkietu. Mała sala ćwiczeniowa przeznaczona do zajęć z wyłączeniem gier sportowych wymaga także remontu (ankrowanie pęknięć na ścianach). Modernizacji wymaga także część szatniowo-sanitarna kompleksu sportowego oraz wyposażenie siłowni (m.in. rowerki, orbitery, stepery, nowy atlas - stanowisko wielofunkcyjne).

Szkoła dysponuje terenem do zagospodarowania od ul. K. Miarki, na którym można także, po odpowiedniej modernizacji i wyposażeniu, prowadzić zajęcia rekreacyjno-sportowe. Warto rozważyć budowę siłowni „pod chmurką”, która pozwoliłaby na rozładowanie obiektów sportowych. Zlokalizowanie obiektów zewnętrznych (stołu do tenisa stołowego i boiska do badmintonu) uatrakcyjni komfort i podniesie bezpieczeństwo realizacji zajęć wychowania fizycznego w jednostce.

3. II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Raciborzu ul. Kard. S. Wyszyńskiego 3

Do szkoły uczęszcza 597 uczniów w 19 oddziałach. W tygodniu dla 29 grup ćwiczących prowadzonych jest 82 godziny wychowania fizycznego, średnio ok. 16,4 godz. dziennie od poniedziałku do piątku.

Kompleks sportowy obejmuje 1 salę gimnastyczną o wymiarach 23,0 x 13,2 (pow. 319,7 m²) dla ok. 60 uczniów, 1 siłownię o wymiarach 6,0 x 4,0 (pow. 24,0 m²) dla nie więcej niż 8 uczniów oraz boisko szkolne z nawierzchni poliuretanowej o wymiarach 31,0 x 19,0. Razem podczas jednej godziny lekcyjnej może przebywać we wszystkich 2 pomieszczeniach maksymalnie 68 uczniów, czyli ok. 2 oddziały klasowe.

Obłożenie 2 pomieszczeń sportowych przedstawia się następująco:

- 1) sala gimnastyczna – 82 godzin w tygodniu (statystycznie 16,4 godz. dziennie),
- 2) siłownia – ok. 8 osób.

Główny problem realizacji zajęć wychowania fizycznego w szkole wynika z sezonowych ograniczeń lokalowych, który uwypuklony jest brakiem drugiej małej sali ćwiczeniowej. Zatem zasadnym jest rozważenie możliwości modernizacji bazy sportowej jednostki. Planowana w przyszłości budowa dodatkowej niepełnowymiarowej sali gimnastycznej wraz zapleczem szatniowo-sanitarnym pomiędzy dwoma północnymi skrzydłami budynku szkoły, rozwiązałaby w zupełności zaistniałe ograniczenia, podnosząc poziom bezpieczeństwa oraz komfort realizacji zajęć. Natomiast z bieżących rzecz istotnym jest uzupełnienie wyposażenia i sprzętu sportowego do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Raciborzu posiada jedną z najmniejszych baz sportowych wśród powiatowych szkół. Zgodnie z załącznikiem nr 1 i nr 2 statystycznie II LO jest 2 szkołą, w której największa liczba uczniów przypada na metr kwadratowy wykorzystywanej powierzchni.

4. Zespół Szkół Ekonomicznych w Raciborzu ul. Gimnazjalna 3

Do placówki uczęszcza 602 uczniów w 21 oddziałach. W tygodniu dla 37 grup ćwiczących prowadzonych jest 111 godzin wychowania fizycznego, średnio ok. 22 godziny dziennie od poniedziałku do piątku.

Kompleks sportowy obejmuje 1 salę gimnastyczną o wymiarach 22,0 x 11,0 (pow. 242,0 m²), oraz boisko wielofunkcyjne o wymiarach 20 x 40 (pow. 800 m²) z nawierzchnią

poliuretanową. Razem podczas jednej godziny lekcyjnej na sali gimnastycznej i boisku przebywa 80 uczniów, czyli 5 grup (2,5 oddziału klasowego). W okresie wiosenno-jesiennym baza sportowa jest uzupełniona poprzez korzystanie ze stadionu OSiR.

Obecna infrastruktura sportowa nie w pełni zaspakaja potrzeby szkoły w zakresie prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego. Obłożenie sali w okresie zimowym jest bardzo duże. Najpilniejsze potrzeby w zakresie prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego:

- a) rozbudowa i wyposażenie pomieszczenia przylegającego do sali gimnastycznej – z 40,0 m² na ok. 120,0 m². Stworzenie dwóch pomieszczeń, z których jedno będzie salą do zajęć taneczno – gimnastycznych, drugie pomieszczenie do zajęć siłowo-gimnastycznych,
- b) renowacja powierzchni boiska zewnętrznego,
- c) stworzenie na zewnątrz boiska do plażowej piłki siatkowej oraz skoczni do skoku w dal.

Budynek sali gimnastycznej wymaga remontu z uwagi na liczne pęknięcia ściany zewnętrznej oraz wewnątrz budynku w szatniach. W piwnicach konieczne jest odwilgocenie, osuszenie ścian oraz wykonanie właściwej izolacji. Generalnie wszystkie pomieszczenia w budynku (szatnie, korytarze itd.) poza salą gimnastyczną wymagają malowania.

Zespół Szkół Ekonomicznych w Raciborzu posiada najskromniejszą bazę sportową. Zgodnie z załącznikiem nr 1 i nr 2 statystycznie największa liczba uczniów przypada na metr kwadratowy wykorzystywanej powierzchni.

5. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Raciborzu ul. Wileńska 6

Do placówki uczęszcza 882 uczniów w 33 oddziałach. W tygodniu dla 57 grup ćwiczących prowadzonych jest 171 godzin wychowania fizycznego, średnio ok. 34 godzin dziennie od poniedziałku do piątku.

Kompleks sportowy obejmuje 1 salę gimnastyczną o wymiarach 13,9 x 29,0 (pow. 403,7 m²) dla nie więcej niż 52 uczniów, 1 siłownię o wymiarach 8,9 x 5,4 (pow. 48,7 m²) dla nie więcej niż 8 uczniów. Razem podczas jednej godziny lekcyjnej w obu pomieszczeniach może przebywać maksymalnie 60 uczniów, czyli ok. 2 oddziały klasowe.

W dniach, w których umożliwiają to warunki pogodowe, obłożenie sali jest mniejsze, gdyż zajęcia odbywają się na boisku „Orlik”. W skład kompleksu wchodzi boisko do piłki

nożnej o wymiarach 30,0 x 62,0 (pow. 1860,0 m²), boisko wielofunkcyjne o wymiarach 15,0 x 43,0 (pow. 645,0 m²).

Baza sportowa jest uzupełniona poprzez korzystanie przez uczniów CKZiU nr 1 z sal gimnastycznych Powiatowego Centrum Sportu. Obłożenie pomieszczeń sportowych przedstawia się następująco:

- 1) sala gimnastyczna – 62 godziny w tygodniu (statystycznie 12,4 godz. dziennie)
- 2) siłownia - 36 godzin w tygodniu (statystycznie 7,2 godz. dziennie)
- 3) baza PCS – 73 godziny tygodniowo (statystycznie 14,6 godz. dziennie)

Oprócz potrzeby stałego doposażania zasobów w sprzęt sportowy dobrej jakości, ze względu na ograniczoną bazę sportową warto rozważyć w przyszłości, na bazie koncepcji łącznika „Budowlanki” i „Gastronomika”, usytuowanie sali wielofunkcyjnej, która z jednej strony mogłaby pełnić rolę auli jak również funkcję pomieszczenia do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego dla mniejszej grupy młodzieży (20-26 osób). Powyższe ułatwiłoby przede wszystkim komunikację między obiektami, ale także ograniczyłoby konieczność przechodzenia młodzieży na zajęcia do PCS-u i związanych z tym trudności organizacyjnych. Również urządzenie „siłowni pod chmurką” w Centrum, które dysponuje wolną przestrzenią wokół szkoły, jest wart rozważenia.

6. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 „Mechanik” w Raciborzu ul. Zamkowa 1

Do placówki uczęszcza obecnie 1099 uczniów w 40 oddziałach. W tygodniu dla 65 grup ćwiczących prowadzonych jest 195 godzin zajęć wychowania fizycznego, co odpowiada średniej na poziomie ok. 39 godzin dziennie od poniedziałku do piątku.

Kompleks sportowy obejmuje 2 duże sale gimnastyczne (pierwsza o wymiarach 26,0 x 14,0 - pow. 364,0 m², druga o wymiarach 22,0 x 11,0 m - pow. 242,0 m²), 1 siłownię o wymiarach 7,0 x 7,0 (pow. 49,0 m²) dla nie więcej niż 15 uczniów oraz boisko szkolne z nawierzchni poliuretanowej o wymiarach 44,0 x 25,0 (pow. 1100,0 m²). Razem podczas jednej godziny lekcyjnej może przebywać we wszystkich pomieszczeniach w obiekcie maksymalnie 80 uczniów, czyli ok. 2,5 oddziału klasowego. Boisko sportowe jest wykorzystywane głównie w miesiącach jesiennych (IX-X) oraz wiosennych (V-VI). W tym okresie wykorzystuje się również bazę sportową pobliskiego OSiR-u. Ponadto istnieje możliwość skorzystania z oferty sąsiadującego ze szkołą kompleksu rekreacyjno-sportowego H2Ostróg.

Średnie obłożenie pomieszczeń sportowych przedstawia się następująco:

- 1) duża sala gimnastyczna – 86 godzin w tygodniu (statystycznie 17,2 godz. dziennie)
- 2) mniejsza sala gimnastyczna – 74 godziny tygodniowo, (statystycznie 14,8 godz. dziennie)
- 3) boisko szkolne – 23 godziny tygodniowo (statystycznie 4,6 godz. dziennie)
- 4) siłownia – 12 godzin tygodniowo (statystycznie 2,4 godz. dziennie)

Posiadana baza sportowa jest wystarczająca. Niezbędna jest jednak modernizacja siłowni - konieczny zakup profesjonalnego i przede wszystkim nowoczesnego sprzętu do ćwiczeń, zgodnego z panującymi na rynku trendami. Oprócz standardowego uzupełniania sprzętu sportowego (w tym przede wszystkim do zajęć gimnastyki) wartym rozważenia jest utworzenie siłowni na świeżym powietrzu oraz placu do street workout. Byłoby to niewątpliwie stworzenie dodatkowych możliwości do rozwoju zainteresowań uczniów oraz wpłynęłoby też na zwiększenie ilości osób ćwiczących na lekcjach w-f i zajęciach pozalekcyjnych.

7. Zespół Szkół Specjalnych w Raciborzu ul. Królewska 19

Do zespołu uczęszcza 180 uczniów w 34 oddziałach. W tygodniu dla 33 grup ćwiczących prowadzonych jest 115 godzin wychowania fizycznego, średnio ok. 22 godzin dziennie od poniedziałku do piątku.

Kompleks sportowy obejmuje 1 salę gimnastyczną o wymiarach 14,0 x 25,0 (pow. 350,0 m²), 1 siłownię o wymiarach 5,2 x 3,3 (pow. 17,0 m²) dla nie więcej niż 4 uczniów oraz boisko szkolne z nawierzchni poliuretanowej o wymiarach 38,0 x 18,0 (pow. 684,0 m²) i bieżnię okólną -112,0 x 4,0.

Obłożenie 2 pomieszczeń sportowych przedstawia się następująco:

- 1) sala gimnastyczna – 89 godzin w tygodniu (statystycznie 18 godz. dziennie) - w ZSS na jednej godzinie lekcyjnej równocześnie odbywają się zajęcia dla 2 lub 3 oddziałów, oprócz zajęć w-f na sali realizowane są również zajęcia rewalidacyjno-ruchowo-terapeutyczne-8 godzin
- 2) siłownia - 18 godzin w tygodniu
- 3) salka do gimnastyki korekcyjnej lub integracji sensorycznej - 8 godzin w-f.

Na sali gimnastycznej równocześnie odbywają się zajęcia w-f dla 2 lub 3 oddziałów równocześnie, czasami także realizowane są zajęcia korekcyjne wad postawy czy ruchowo-terapeutyczne. Wprawdzie oddziały są małoliczne, jednakże realizacja zajęć w tych

warunkach jest trudna. W okresie letnim i przy sprzyjających warunkach pogodowych uczniowie korzystają z boiska szkolnego a także z terenu zielonego między Zespołem Szkół Specjalnych, a Szkołą Podstawową nr 1.

8. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rudach ul. Szkolna 2

Do placówki uczęszcza 47 uczniów/wychowanków w 5 oddziałach. W tygodniu dla 5 grup ćwiczących prowadzonych jest 23 godziny wychowania fizycznego, średnio ok. 5 godzin dziennie od poniedziałku do piątku.

Kompleks sportowy obejmuje 1 sportową halę namiotową (zadaszenie PCV) o wymiarach 40,0 x 20,0 (pow. 800,0 m²), 1 małą salę ćwiczeniową o wymiarach 16,0 x 5,6 (pow. 88,8 m²) dla nie więcej niż 16 uczniów, 1 siłownię o wymiarach 16,2 x 4,8 (pow. 77,8 m²) dla nie więcej niż 16 uczniów, 3 pomieszczenia do gry w tenisa stołowego o wymiarach łącznie 16,0 x 5,2 (pow. 83,2 m²) dla nie więcej niż 16 uczniów. Bazę uzupełnia boisko do plażowej piłki siatkowej. Razem podczas jednej godziny lekcyjnej może przebywać we wszystkich 4 pomieszczeniach maksymalnie 32 uczniów, czyli 2 oddziały klasowe.

Obłożenie 3 pomieszczeń sportowych przedstawia się następująco:

- 1) sportowa hala namiotowa – 8 godzin w tygodniu (statystycznie 2 godz. dziennie)
- 2) mała sala ćwiczeniowa – 10 godzin tygodniowo, (statystycznie 2 godz. dziennie)
- 3) siłownia – ok. 3 godziny tygodniowo
- 4) sala do tenisa – ok. 2 godziny tygodniowo

Dodatkowo po zajęciach szkolnych, po południu oraz w weekend wychowawcy na zajęciach w internacie, w ramach zajęć fakultatywnych, również prowadzą zajęcia sportowe w w/w pomieszczeniach.

Baza sportowa, oprócz standardowego uzupełniania sprzętu sportowego, wymaga modernizacji hali namiotowej tj. montażu ogrzewania, które umożliwi wykorzystanie obiektu także w okresie zimowym oraz wyposażenia siłowni.

9. Powiatowe Centrum Sportu w Raciborzu przy ul. Klasztornej 9

1 września 2020 roku swoją działalność rozpoczęło Powiatowe Centrum Sportu w Raciborzu jako jednostka organizacyjna Powiatu Raciborskiego. Do celów statutowych PCS należą kultura fizyczna, sport i turystyka, rekreacja, promocja zdrowia i wychowania fizycznego. Oferta PCS obejmuje m.in. zajęcia z akrobatyki i nowoczesnych form ruchu, piłki

siatkowej i koszykowej, tenisa stołowego. Jednostka swoją ofertę kieruje zarówno do młodzieży szkolnej jak i dorosłych. Jednym z głównych filarów działalności, jest wykorzystanie w godz. 8.00 – 16.00 bazy sportowej ośrodka przez powiatowe szkoły. Plan zajęć wychowania fizycznego, przed okresem pandemicznym wyglądał następująco:

- 1) duża sala gimnastyczna o wym. 12,0 x 29,0
- tygodniowo korzystało 35 grup (uczniowie ZSO nr 1 oraz CKZiU nr 1),
- 2) mała sala gimnastyczna o wym. 14,0 x 14,0
- tygodniowo korzystały 42 grupy (uczniowie ZSO nr 1 oraz CKZiU nr 1).

Ponadto PCS dysponuje także 4 salami do gimnastyki korekcyjnej:

- 1) sala korekcyjna nr 1 - 9,5 x 4,5;
- 2) sala korekcyjna nr 2 - 7,5 x 7;
- 3) sala korekcyjna nr 3 - 7 x 5;
- 4) sala korekcyjna nr 4- 11 x 6.

10. Podsumowanie i wnioski

Z przedstawionego opracowania wynika, iż infrastruktura sportowa powiatowych szkół i placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie powiatu raciborskiego jest zróżnicowana.

Najpełniejszą bazą, na chwilę obecną, dysponuje Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 „Mechanik” w Raciborzu. Natomiast z jednostek wymagających uzupełnienia na pierwszy plan wysuwa się Zespół Szkół Ekonomicznych w Raciborzu, który posiada najmniejszą salę gimnastyczną. Również II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Raciborzu, w przeliczeniu na liczbę oddziałów, uczniów oraz grup ćwiczebnych, dysponując tylko 1 salą gimnastyczną, wymaga w przyszłości doinwestowania.

Warto podkreślić, iż Powiatowe Centrum Sportu w Raciborzu przy Klasztornej 9, dysponując 1 dużą salą gimnastyczną (przede wszystkim do gier sportowych) oraz 1 mniejszą salą do zajęć gimnastycznych dla młodzieży, uzupełnia deficyty bazy sportowej zarówno Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Raciborzu oraz Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Raciborzu.

Analizując bazę sportową, liczbę oddziałów, grup ćwiczeniowych a przede wszystkim uwzględniając znaczną liczbę zwolnień z wychowania fizycznego w ostatnich latach (szczególnie wśród dziewcząt) należy rozważyć docelową modernizację bazy sportowej

(w pierwszej kolejności w ZSE i II LO) nie tyle poprzez budowę pełnowymiarowych sal gimnastycznych, ale adaptację lub dobudowę pomieszczeń, w których zajęcia wf będą odbywać się w grupach ćwiczebnych (nie zaś oddziałach klasowych) jednolitych ze względu na płeć (do 16-20 osób). Powyższe nie zwiększy liczby godzin wychowania fizycznego, lecz umożliwi ich realizację w grupach osób wzajemnie się znających i akceptujących.

Kolejnym aspektem, podnoszonym przez dyrektorów oraz środowisko nauczycieli wf, jest potrzeba zróżnicowania zajęć i ich uatrakcyjnienie poprzez wprowadzenie części elementów m.in. tańca, aerobiku, gimnastyki alternatywnej, która ma być przede wszystkim adresowana do dziewcząt. Przy obecnym obłożeniu zajęć wf w okresie jesienno-zimowych powyższe praktycznie jest niemożliwe do realizacji ze względu na liczbę uczniów na jednej godzinie lekcyjnej (od 32 do 46/64 uczniów na sali). Uzupełnienie szkolnej bazy sportowej umożliwi przede wszystkim większą intensywność zajęć wychowania fizycznego a tym samym szansę na pełniejszą realizację w przyszłości nawyków zdrowotnego trybu życia młodego pokolenia.

W ostatniej dekadzie w szkołach powiatowych jest coraz więcej uczniów z nadwagą, cukrzycą czy nadciśnieniem. Zatem zachodzi konieczność ukierunkowania zajęć na różnorodne formy rekreacyjno-sportowe z uwzględnieniem profilaktyki zdrowotnej, co zakłada się, że pozwoli ponownie zachęcić, zmotywować ucznia do uczestnictwa w szeroko pojętej kulturze fizycznej. Jednym z postulatów jest także powrót do nadobowiązkowych zajęć sportowych dla uczniów. Zajęcia te nie powinny być adresowane tylko i wyłącznie do uczniów uzdolnionych, którzy uczestniczą w międzyszkolnych rozgrywkach i zawodach sportowych, ale także do wszystkich zainteresowanych.